

2.6. Ο ΑΛΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ

Μορφές ετερότητας από τη σύγχρονη πραγματικότητα και στάσεις απέναντι σ' αυτήν

Ας διαβάσουμε το απόσπασμα από το «Άξιον εστί» του Οδυσσέα Ελύτη και απαντήσουμε στο ερώτημα: «Ποιον θεωρούμε διαφορετικό;». Ας ομαδοποιήσουμε τις απαντήσεις μας.

Άξιον εστί (απόσπασμα)

Βλέπεις, είπε, είναι οι Άλλοι
και δε γίνεται Αυτοί χωρίς Εσένα
και δε γίνεται μ' Αυτούς χωρίς,
Εσύ Βλέπεις, είπε, είναι οι Άλλοι
Και ανάγκη πάσα να τους αντικρίσεις
Η μορφή σου αν θέλεις ανεξάλειπτη να 'ναι
Και να παραμένει αυτή.

Οδυσσέας Ελύτης

Αίτια της περιθωριοποίησης λόγω θρησκευτικής ή άλλης ετερότητας.

Στάσεις του Χριστιανισμού απέναντι στην ετερότητα

Στη μέση ενός μεγάλου φύλλου χαρτιού ας φτιάξουμε κάθε ομάδα έναν κύκλο και ας γράψουμε στο κέντρο του τη λέξη: «περιθωριοποίηση».

Έξω από τον κύκλο ας τραβήξουμε γραμμές και παρακλάδια και ας σημειώσουμε τις μορφές και τα αίτια της «περιθωριοποίησης», ενώνοντας με γραμμές όταν συνδέονται. Στη συνέχεια ας διαβάσουμε σύντομες φράσεις από την Αγία Γραφή και ας αντιστοιχίσουμε τις φράσεις με όσα γράψαμε.

Στο τέλος παρουσιάζουμε τις κάρτες γνώσεων που δημιουργήσαμε για το θέμα.

Φράσεις από την Καινή Διαθήκη:

- Ιω 13,34: Αγαπάτε αλλήλους. Όπως σας αγάπησα εγώ, να αγαπάτε κι εσείς ο ένας τον άλλο.
- Εβρ. 13,1-3: Συνεχίστε ν' αγαπάτε ο ένας τον άλλο σαν αδέρφια. Μην ξεχνάτε τη φιλοξενία, γιατί μ' αυτήν μερικοί, χωρίς να το ξέρουν, φιλοξένησαν αγγέλους. Να θυμάστε τους φυλακισμένους σαν να είστε κι εσείς φυλακισμένοι μαζί τους· κι όσους υποφέρουν, γιατί κι εσείς μπορείτε να βρεθείτε στη θέση τους.
- Γαλ. 6,2: Να σηκώνετε ο ένας το φορτίο του άλλου, κι έτσι θα εφαρμόσετε πλήρως τον νόμο του Χριστού. Αλλήλων τα βάρη βαστάζετε.
- Μτ. 5,45: ...αυτός (ο Πατέρας) ανατέλλει τον ήλιο του για κακούς και καλούς και στέλνει τη βροχή σε δικαίους και αδίκους.
- Μτ. 12,35: Ο καλός άνθρωπος βγάζει από το καλό του απόθεμα τα καλά, κι ο κακός άνθρωπος από το απόθεμα της κακίας του τα άσχημα λόγια.
- Λκ. 6,27: Αγαπάτε τους εχθρούς σας, ευεργετείτε όσους σας μισούν.
- Ιω. 8,7: Όποιος από σας είναι αναμάρτητος, ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της (Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω).
- Μκ. 10,31: Πολλοί δε έσονται πρώτοι έσχατοι και έσχατοι πρώτοι.
- Λκ. 6,27-28: Σ' εσάς όμως που μ' ακούτε λέω: Αγαπάτε τους εχθρούς σας, ευεργετείτε όσους σας μισούν· δίνετε ευχές σ' όσους σας δίνουν κατάρες, προσεύχετε γι' αυτούς που σας κακομεταχειρίζονται.

- Ρωμ. 2,1: ...κρίνοντας τον άλλο, καταδικάζεις τον ίδιο τον εαυτό σου, αφού κι εσύ ο κριτής κάνεις τα ίδια...
- Γαλ. 5,14: Άλλωστε όλος ο νόμος συνοψίζεται σε μία φράση: Στο ν' αγαπήσεις τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου.
- Ρωμ. 15,2: Η συμπεριφορά του καθενός μας να είναι αρεστή στον πλησίον, ώστε να τον βοηθάει να προκόβει στο αγαθό.
- Α' Κορ. 16,14: Όλες τις πράξεις σας να τις εμπνέει η αγάπη.
- Ρωμ. 13,10: Η αγάπη σε καμιά περίπτωση δεν κάνει κακό στον άλλο· η αγάπη είναι η τέλεια εκπλήρωση των εντολών του Θεού.

Φράσεις από την Παλαιά Διαθήκη:

- Δευτ. 10,19: Να αγαπάτε, λοιπόν, τους ξένους, γιατί κι εσείς ήσασταν ξένοι στην Αίγυπτο.
- Παρ. 11,12: Ο ανόητος μιλάει χλευαστικά για τον πλησίον του, μα ο συνετός σιωπάει.
- Παρ. 21,12: Πάντα του ασεβή η ψυχή διψάει για το κακό· ούτε για τον πλησίον του έλεος δεν έχει...
- Παρ. 3,34: Εναντιώνεται στους αλαζόνες, ενώ δείχνει αγάπη στους ταπεινούς.

Πώς θα κριθεί ο κόσμος

³¹ Όταν θα έρθει ο Υιός του Ανθρώπου με όλη του τη μεγαλοπρέπεια και θα τον συνοδεύουν όλοι οι άγιοι άγγελοι, θα καθίσει στον βασιλικό θρόνο του. ³² Τότε θα συναχθούν μπροστά του όλα τα έθνη, και θα τους ξεχωρίσει όπως ξεχωρίζει ο βοσκός τα πρόβατα από τα κατσίκια. ³³ Τα πρόβατα θα τα τοποθετήσει στα δεξιά του και τα κατσίκια στ' αριστερά του. ³⁴ Θα πει τότε ο βασιλιάς σ' αυτούς που βρίσκονται δεξιά του: "ελάτε, οι ευλογημένοι απ' τον Πατέρα μου, κληρονομήστε τη βασιλεία που σας έχει ετοιμαστεί απ' την αρχή του κόσμου. ³⁵ Γιατί, πείνασα και μου δώσατε να φάω, δίψασα και μου δώσατε να πιω, ήμουν ξένος και με περιμαζέψατε, ³⁶ γυμνός και με ντύσατε, άρρωστος και μ' επισκεφθήκατε, φυλακισμένος κι ήρθατε να με δείτε". ³⁷ Τότε θα του απαντήσουν οι άνθρωποι του Θεού: "Κύριε, πότε σε είδαμε να πεινάς και σε θρέψαμε ή να διψάς και σου δώσαμε να πιεις; ³⁸ Πότε σε είδαμε ξένον και σε περιμαζέψαμε ή γυμνόν και σε ντύσαμε; ³⁹ Πότε σε είδαμε άρρωστον ή φυλακισμένον κι ήρθαμε να σε επισκεφθούμε;". ⁴⁰ Τότε θα τους απαντήσει ο βασιλιάς: "σας βεβαιώνω πως αφού τα κάνατε αυτά για έναν από τους άσημους αδερφούς μου, τα κάνατε για μένα"».

Μτ 25, 31-40

Μια εικαστική «συνέργεια» του Γάλλου λιθογράφου Jef Aérosol και του Άγγλου φωτογράφου Lee Jeffries, από τη σειρά «Synergy». Χωρίς τίτλο #3, φωτογράφιση του Éric Simon. Ο Lee Jeffries φωτογραφίζει πορτρέτα άστεγων ανθρώπων.

Προτάσεις με χριστιανικά κριτήρια τρόπων αποδοχής της ετερότητας

Σε ομάδες ως μελετήσουμε τα παρακάτω κείμενα και ως επεξεργαστούμε τις θέσεις και τις στάσεις της Εκκλησίας απέναντι στη μοναδικότητα του ανθρώπινου προσώπου και τον σεβασμό της ετερότητας. Ας παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα στην ολομέλεια και ας συζητήσουμε την προσωπική μας θέση σε όσα μάθαμε.

Προς μία θεολογία της ετερότητας

Στοιχεία και προϋποθέσεις για μια θεολογική προσέγγιση της πολυπολιτισμικότητας που να εκφράζεται ως αλληλοσεβασμός, αποδοχή και ειρηνική συνύπαρξη με τη θρησκευτική ή όποια άλλη ετερότητα, είναι διάσπαρτα στη Βίβλο και στα πατερικά κείμενα. Για την αναγνώρισή τους, όμως, απαιτείται σαφώς μία άλλη νοοτροπία και ένας άλλος προσανατολισμός. Μια άλλη ερμηνευτική προσέγγιση μπορεί να αναδείξει και να φωτίσει καίριες πτυχές της θεολογίας της ετερότητας. Στη διήγηση της δημιουργίας είναι κατάδηλο, πέρα από τη διαλεκτική κτιστού και ακτίστου, ότι ο άνθρωπος και ο κόσμος είναι δημιουργήματα «καλά λίαν» του Θεού. [...] Στο σχέδιο της θείας οικονομίας του Θεού για τη σωτηρία εντάσσονται όλες οι θρησκευτικές παραδόσεις. Η Βίβλος δεν είναι μόνο θεόπνευστο έργο. Είναι και ιστορικό προϊόν και μαρτυρία πολυπολιτιστικών και πολυθρησκευτικών σχέσεων. [...] Η Καινή Διαθήκη δεν αφορά αποκλειστικά στον περιούσιο λαό. Ο πλησίον είναι ο άλλος, ο έτερος, όπως και ο Θεός είναι ο απόλυτος Άλλος, ο όντως Έτερος προς τον άνθρωπο, που γίνεται αδελφός. Συνεπώς, η αποδοχή του άλλου και της ετερότητας δεν αποτελεί απλώς ένα ακόμη παράδοξο αίτημα της μετανεωτερικότητας και της πολυπολιτισμικότητας, αλλά βρίσκεται ακριβώς στην καρδιά της θεολογικής μας παράδοσης. «Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν» (Ιω. 14,2). Στην Καινή Διαθήκη μπορεί κανείς να ψηλαφήσει μια σειρά από θεολογικούς τόπους της ετερότητας, όπως οι παραβολές του Καλού Σαμαρείτη και της Κρίσεως. Το ιδρυτικό γεγονός της Εκκλησίας κατά την Πεντηκοστή σημαίνει πρόσληψη της προσωπικής ετερότητας αλλά και της πολυπολιτισμικότητας των λαών και των γλωσσών στην προοπτική του σώματος του Χριστού. Η εμπειρία και η δυναμική που ανέπτυξε η αρχαία Εκκλησία προσανατολίζεται σαφώς προς πολυπολιτισμική προοπτική. Η Αποστολική Σύνοδος, η εκκλησιολογία του αποστόλου Παύλου και το άνοιγμα προς τους εθνικούς σηματοδοτούν τις απαρχές μιας νέας πραγματικότητας. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς Ιουδαίος ή να εφαρμόζει τον Μωσαϊκό Νόμο για να ενταχθεί στην Εκκλησία. Η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος δεν επιβάλλει μίαν αναγκαστική ομοιομορφία με απαρέγκλιτους κανόνες και κατηγορικές προσταγές. Αντίθετα, φωτίζοντας την προσωπική ετερότητα του κάθε μέλους της εκκλησιαστικής κοινότητας, την οδηγεί σε αρμονική αλληλεξάρτηση με τα άλλα μέλη, οικοδομώντας, έτσι, την ενότητα του σώματος. [...] Η εκκλησιολογία αποκαλύπτει τη δυνατότητα ένωσης των πολλών στο Ένα Σώμα του Χριστού, όπου οι πολλοί συνάπτονται και γίνονται αλλήλων μέλη. Γιατί η Εκκλησία δεν είναι μόνο η συναγωγή των πριν διεστώτων αλλά και η ποικιλία των χαρισμάτων. [...] Κοινωνία και ετερότητα, ενότητα και πολλαπλότητα συμπίπτουν, αντανακλώντας το δόγμα της Αγίας Τριάδος. [...] Η σχέση του ανθρώπου με την ετερότητα του κόσμου και της φύσης αναδεικνύει και φανερώνει την ευθύνη του απέναντι στην υπόλοιπη δημιουργία. Ο άνθρωπος καλείται να οδηγήσει την άλογη κτίση σε κοινωνία μαζί του, καλλιεργώντας την αισθητικά μέσω της προσωπικής δημιουργίας, του πολιτισμού του, όχι να την καθυποτάξει ή να την αφομοιώσει μη σεβόμενος την ετερότητά της. [...] Το ασκητικό ήθος, εξάλλου, δεν συνιστά ατομικό κατόρθωμα, αλλά κατεξοχήν γεγονός κοινωνίας. Είναι η προσωπική εμπειρία της θυσιαστικής αυθυπέμβασης από κάθε αδιέξοδη εμμονή στην αυτάρκεια της ύπαρξης, το κοινωνικό και κενωτικό άνοιγμα του προσώπου στη ζωή της κοινότητας ως συνύπαρξη και σχέση με τα άλλα μέλη, το μεγάλο «ναι» στη ζωή, στη ζωή ως αγάπη και ελευθερία. Η ανθρώπινη προσπάθεια δεν κατορθώνει, παρά μόνο αποδέχεται ελεύθερα και οικειώνεται αγαπητικά τον τρόπο υπάρξεως του Θεού.

Γιαγκάζογλου, Σ., *Κοινωνία εσχάτων, Δοκίμια εσχατολογικής οντολογίας*, Ίνδικτος, Αθήνα, 2016, σσ. 265-268.

Βλάσης Κανιάρης, Το κουτσό, Περιβάλλον, ΕΜΣΤ, Αθήνα, 1974.

Ο μετανάστης

[...] Ο μετανάστης είναι πρόκληση για την γνησιότητα της ιερατικής, χριστιανικής και ανθρώπινης αυτοσυνειδησίας μου και τούτο γιατί εγώ πέρα από κάθε άλλον γνωρίζω ότι το μέτρο της ανθρώπινης αξίας είναι η Ενανθρώπιση του Θεού. Γιατί περισσότερο από κάθε άλλον οφείλω να θυμάμαι ότι αυτός ο μετανάστης μπορεί να είναι ένας από αυτούς που θα έλθει από ανατολών και δυσμών και θα ανακληθεί στην Βασιλεία του Θεού και εγώ ως υιός της Βασιλείας να μείνω απ' έξω. Ο λόγος και η πράξη του Χριστού δεν αφήνουν περιθώρια για την όποια διαπραγμάτευση αυτής της αλήθειας. Δεν μπορούμε να διαπραγματευθούμε αυτήν την αλήθεια στο όνομα κανενός εθνικισμού ή οποιουδήποτε άλλου “-ισμού”.

Ο άνθρωπος, ο κάθε άνθρωπος, είναι κατ' εικόνα Θεού δημιουργημένος. Δεν είναι ένα ωραίο ζώο για το οποίο διεκδικούμε λίγο περισσότερο σανό, αλλά ένα πρόσωπο που έχει κληθεί να υπερβεί την θνητότητά του και να γίνει μέτοχος της Θείας ζωής. Το όραμα της Εκκλησίας είναι “μία ποιμήνη, Εις ποιμήνη”. Και σε αυτή την ποιμήνη χωράνε όλοι, ακόμη και οι μετανάστες. Είναι μια κοινωνία όπου όλοι αλληλοπεριχωρούνται εν αγάπη, όπου ο άλλος είναι η χαρά μου και όχι η κόλασή του.

Ποιος είναι ο μετανάστης

Θα ερωτήσει κάποιος. Για ποιον μετανάστη μιλάμε; Για τον κάθε μετανάστη, και τον καλό και τον κακό. Για τον άνθρωπο και όπως διαμορφώθηκε μέσα στις συνθήκες της ζωής που έζησε. Ο καθένας είναι πρώτα άνθρωπος, μέτοχος της κοινής των ανθρώπων φύσεως. Ο καθένας είναι ένα πρόσωπο μοναδικό και ανεπανάληπτο. Ο κάθε άνθρωπος για τον Θεό είναι μοναδικός. Ελάτε λοιπόν τώρα να δούμε τον συγκεκριμένο άνθρωπο και να τον αντιμετωπίσουμε. Να τον γνωρίσουμε πρώτα. Να βρούμε τον τρόπο να επικοινωνήσουμε μαζί του. Να αντιμετωπίσουμε τα πρώτα άμεσα προβλήματά του. Να του εξηγήσουμε τους όρους και τις συνθήκες της κοινής ζωής όλων μας. Να σταθούμε και να τον κάνουμε να σταθεί και αυτός με ευθύνη απέναντι στην ζωή του, απέναντι στη ζωή μας, απέναντι και στην παραβατικότητά του. [...]

Αδιαπραγμάτευτη για την Εκκλησία η αξία του ανθρώπινου προσώπου

Εάν υπάρχει κάτι που πρέπει να το πούμε πολύ καθαρά, είναι ότι για την Εκκλησία είναι αδιαπραγμάτευτη η αξία του ανθρώπινου προσώπου. Είπα και στην αρχή ότι το μέτρο αυτής της αξίας είναι η Ενανθρώπιση του Θεού. Το ότι ο Θεός γίνεται άνθρωπος φανερώνει την μοναδικότητα και την αξία του ανθρώπου. Εάν αυτό το μέτρο χαθεί, τότε τι μένει σαν μέτρο της ανθρώπινης αξίας; Τότε τι είναι ο άνθρωπος; Είναι ένα ωραίο ζώο που διεκδικούμε γι' αυτόν περισσότερο σανό ή τελικά ένα σωρό από σκουπίδια; Όταν αρνούμεθα την θεία καταγωγή του ανθρώπου και το θεοειδές του ανθρώπινου προσώπου, μήπως προσφέρουμε ένα ιδανικό ιδεολογικό στήριγμα στην εκμετάλλευση του ανθρώπου και τον ευτελισμό του;

Παύλος (Ιωάννου), Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίστης, *Το μεταναστευτικό πρόβλημα*. Στο συνέδριο Εκκλησία και Αριστερά, Ιστολόγιο: Θεολογικά Δρώμενα. Δημοσιεύθηκε 24/1/2013.

Όταν ο Άη Νικόλας ζήτησε από τον Κοσμά να ανοίξει τον ναό για τους πρόσφυγες

- Άη Νικόλα μου, χανόμαστε! Έρχονται! Το νησί σου αλώνεται. Καραβιές φτάνουν απ' απέναντι.
- Ποιοι έρχονται, Κοσμά μου; Τόσα χρόνια Επίτροπος εδώ στην εκκλησιά μου και δεν σε ξανάδα έτσι ταραγμένο.
- Αυτοί, αυτοί, από απέναντι.
- Ε, και πώς κάνεις έτσι; Μαζί τους ήμουν και δεν είδα παρά μόνο θαλασσοπνιγμένους με κουρελιασμένες βάρκες.
- Γι' αυτούς μιλάω, Άη Νικόλα μου. Γι' αυτούς.
- Κι από αυτούς θα χαθείτε, ευλογημένες; Από παιδιά, γέρους κι ετοιμόγεννες;
- Δε φοβάμαι αυτούς, Άγιέ μου. Αντίθετα, τους συμπονάω. Αυτά που φέρνουν μαζί τους φοβάμαι.
- Και τι φέρνουν;
- Τη φτώχεια τους. Την απελπισία τους. Δε χωράνε πια. Πού θα κουρνιαδίσουν; Τι θα φάνε; Θα μας πνίξουν. Δε φταίνε αυτοί... αλλά θα μας πνίξουν.
- Αχ! Κοσμά μου, δε βλέπεις; Έφτασε η ώρα.
- Ποια ώρα, Άη Νικόλα μου;
- Η ώρα να διαλέξεις κι εσύ κι οι συμπατριώτες σου, που μ' αγαπάτε και με τιμάτε, την πίστη της πράξης από την πίστη της θεωρίας και των ωραίων λόγων.
- Και τί να κάνουμε, Άγιέ μου; Σε λίγο θα 'μαστε στον τόπο μας οι λιγότεροι. Πού θα πάει αυτή η συμφορά;
- Πάλι με μπερδεύεις, Κοσμά μου. Εγώ σου λέω πως τα πράγματα είναι απλά. Σε λίγη ώρα, εδώ πιο κάτω από το μοναστήρι μου, στην ακτή, μέσα σε μια βάρκα τρύπια, μουσκεμένος, άστεγος, πεινασμένος και μισοπεθαμένος φτάνει ο Χριστός.
- Ο Χριστός;
- Αμ τι νόμιζες; Πως θά 'μενε το Ευαγγέλιο για πάντα ένα ωραίο ανάγνωσμα από τον άμβωνα; Έφτασε η ώρα και της δικής σου γενιάς να καταλάβει τί σημαίνει πως ο Θεός έγινε άνθρωπος. Όχι στα λόγια, όχι στο κήρυγμα, αλλά στην αληθινή ζωή. Χριστό δεν γυρεύεις μια ζωή; Έφτασε! Πήγαινε βρες Τον εκεί κάτω στην ακτή, που το κύμα πετάει στα βράχια παιδικά κορμάκια.
- Κι αν είναι σχέδιο, Άη Νικόλα μου; Κι αν έχουν συνωμοτήσει να μας εξαφανίσουν; Κι αν μας τους στέλνουν γι' αυτό;
- Σα να μου φαίνεται πως πιο πολύ πιστεύεις στη δύναμη του κόσμου, απ' όσο του Θεού.
- Θεός φυλάξι!
- Κι όμως! Νομίζεις πως έλειψαν ποτέ τα σχέδια και οι συνωμοσίες; Όπως πάντα, έτσι και τώρα. Μην τaráζεσαι. Κράτα στην καρδιά σου προσηλωμένη στον πόνο του κόσμου και έχεις γίνει κομμάτι της πιο δυνατής συνωμοσίας της Ιστορίας: Της συνωμοσίας της αγάπης. Αυτής που δεν θα νικηθεί ποτέ.

– Και πώς θα σταματήσει αυτό; Πότε η αγάπη θα νικήσει;
– Άκουσε, το κακό υπάρχει σαν αφορμή για να γεννιούνται αγωνιστές. Αγωνιστές αγάπης. Αγωνιστές αγιότητας. Αγωνιστές ενός καλύτερου κόσμου. Σήμερα, εκεί, στην ακτή. Με ό,τι έχεις. Με ό,τι μπορείς. Και από αύριο, με λόγο, με δράση, με προσευχή, ό,τι μπορείς, όπως μπορείς, με όσους βρεις, έστω κι αν δεν συμφωνείτε σε όλα, να σταματήσετε το κακό, άνθρωποι, εικόνες Θεού, να γίνονται τροφή στην απληστία ανθρώπων απανθρώπων. Με λόγο, με δράση και παράδειγμα να φτιάχνονται άνθρωποι που θα μισούν την αδικία και θα γκρεμίζουν τα τείχη του εγωισμού και της καλοπέρασής τους. Μόνον έτσι θα σταματήσει αυτό το κακό κι όλα τ' ανάποδα του κόσμου.

– Όλο και ζυγώνουν! Πού θα μείνουν;

– Εδώ!

– Πού εδώ; Μέσα στον ναό σου;

– Στο ναό μου. Για όσο χρειαστεί.

– Μα είναι αλλόθρησκοι. Πώς θα μπουν εδώ;

– Αν είναι αλλόθρησκοι αυτοί, τότε κι ο Χριστός που θαλασσοπνίγεται μαζί τους, αλλόθρησκος θα 'ναι.

– Θεός φυλάξοι, Άη Νικόλα μου!

– Μη φοβάσαι! Τον κάθε τόπο τον κάνει ιερό η αγάπη. Ούτε εγώ, ούτε οι άγιοι στα εικονοστάσια κινδυνεύουμε. Άλλος είναι ο κίνδυνος.

– Ποιος;

– Να μάθουν οι καρδιές να μετράνε τους ανθρώπους σαν αντικείμενα, σαν άψυχα, σα στατιστικές. Γι' αυτό σου λέω, άνοιξε τον ναό. Εδώ μέσα θα ζεσταθεί το κορμί τους. Κι όταν ζεσταθεί αυτό, μπορεί και να ρωτήσουν, ποιος είναι Αυτός που ζέστανε και την καρδιά αυτών που τους υποδέχτηκαν. Κάποτε, μπορεί να Τον αναζητήσουν κι εκείνοι.

– Άη Νικόλα μου, στον Βορρά χτίζουν φράχτες να τους κρατήσουν μακριά. Μήπως αυτοί ξέρουν καλύτερα;

– Δεν κάνουν τίποτε τα τείχη, γιατί ο εχθρός είναι ήδη μέσα. Μέσα στις χώρες τους και μέσα στις καρδιές τους. Μη φοβάσαι. Ο τόπος σου έζησε γιατί ύψωνε πάντα τείχη στη βαρβαρότητα, όχι στη δυστυχία. Άνοιξε, λοιπόν, Κοσμά μου, την Εκκλησία και μη φοβάσαι. Όσο η αγάπη ξεκλειδώνει τις πόρτες των σπιτιών και των καρδιών, ο τόπος αυτός δε θα χαθεί. Κι άσ' τους να λένε. Εγώ σ' αφήνω. Έχω να πάω μαζί με τις βάρκες σας, που ψάχνουν ναυαγούς. Εσύ με βλέπεις στις εικόνες, εγώ όμως, είμαι εκεί. Κάθε νύχτα είμαι εκεί και μαζεύω ανθρώπους. Δε ρωτάω καταγωγή, δε ρωτάω θρησκεία. Ανθρώπους, μόνον ανθρώπους.

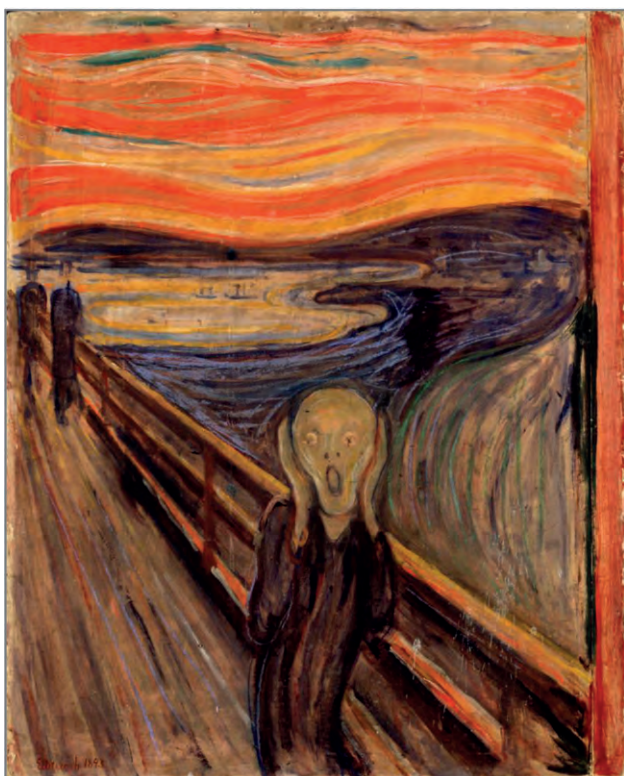
.....
– Κοσμά! Κοσμά! Ξύπνα! Ο παπάς σου παραγγέλνει ν' ανοίξεις την Εκκλησία. Χώρος αλλού δεν υπάρχει. Σήκω! Όπου να 'ναι φτάνουν από απέναντι. Εκεί μέσα θα τους κοιμίσουμε και βλέπουμε. Βιάσου!

Ιγνάτιος, Μητροπολίτης Δημητριάδος, Όταν Ο Άη Νικόλας ζήτησε από τον Κοσμά να ανοίξει το ναό για τους πρόσφυγες, *Δημοκρατία*, 7/11/2015.

Ευθύνη του χριστιανού για τα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν από την ετερότητα

Ας επιχειρήσουμε να συνδέσουμε τα μηνύματα των δύο παρακάτω εικόνων.

Με αφορμή την «Κραυγή» του Νορβηγού ζωγράφου Έντβαρτ Μουνκ, ας επιχειρήσουμε να συνδέσουμε τον πίνακα με όσα επεξεργάστηκαμε για την ετερότητα, να τα επεκτείνουμε και να απαντήσουμε σε ερωτήματα, όπως π.χ. «ποια είναι η ευθύνη για την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από την ετερότητα;».

Έντβαρτ Μουνκ, Η κραυγή.

Κορυφαία ΜΚΟ στην Ελλάδα για το 2016
αναδείχθηκε η «Κιβωτός του Κόσμου».